

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

для здобувачів вищої освіти
спеціальності

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Проголосовано № 2266/23

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2023

Розробники: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Київського університету імені Бориса Грінченка; Стрельцова Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Київського університету імені Бориса Грінченка; Стрельцова Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Попінова Оксана Миколаївна викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 9 від «18» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

« ___ » _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено
« ___ » _____ 2023 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » ___ 20 ___ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисциплін	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	9/270	
Курс	3	-
Семестр	5	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	40	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	1	-
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань з композиції та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища
- СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва
- СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- основних законів, прийомів та засобів композиції;
- закономірностей палітри виражальних композицій;
- різноманітних прийомів побудови однофігурних сюжетних композицій.

Практичні навички й уміння:

- уміння вибирати відповідні прийоми та засоби однофігурної композиції;
- уміння адекватно передавати художніми засобами певні психологічні стани;
- володіння художньо-виразними засобами виконання композицій ескізів костюмів.

Програмні результати навчання:

- уміння створювати тематичні композиції;
- уміння виконувати твори в різних графічних техніках;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва.

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу
- РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- РН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- РН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- РН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом
- РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
- РН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Однофігурна композиція							
Тема 1. Замальовки динамічної композиції	6			6			
Тема 2. Композиція з динамічним рухом	7			6			
Тема 3. Ескізний проект елементів костюма	6			6			
Тема 4. Створення композиції костюма (сценічного чи літературного образу)	5			4			
Тема 5. Портрет з атрибутами професії	8			8			
Тема 6. Сюжетна композиція (жанрова)	10			10			
Тема 7. Замальовки сюжетної композиції	1						1
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	45			40			1
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	15						
<i>Усього</i>	60			40			1

5. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. (6 год.) Замальовки динамічної композиції.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів в різних ракурсах динамічного руху згідно обраної тематики. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

ТЕМА 2 (6 год.). Композиція з динамічним рухом.

Виконати серію замальовок сюжетів з динамічним рухом (ритмічні гімнастичні вправи, балетні та танцювальні па, оздоровча пробіжка на пленері тощо) та оформити один із сюжетів у вигляді композиції з динамічним рухом. Матеріали: папір А3, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. (4 год.) Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (2 год.)

ТЕМА 3. (6 год.) Ескізний проект елементів костюма.

Виконати ескізний проект сучасного костюма на основі традиційного народного вбрання певного регіону України (за вибором студента). Об'єм проекту включає: письмове дослідження традиційного народного вбрання певного регіону України, копія прототипа, ескізи та чистовий варіант власного ескізного проекту сучасного костюма, ескізний проект ювелірного гарнітуру для даного костюма. Матеріали: папір А3, олівець, перо, туш, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Виконати серію пошукових ескізів власного проекту костюма на основі вивчення та аналізу прототипа. Продумати деталі костюма та аксесуари. Виконати ескізи кольорового вирішення гарнітуру. Остаточний варіант затвердити для чистового виконання. (2 год.)

Виконати чистовий варіант ескізного проекту сучасного костюма аквареллю або гуашшю (можливе застосування аплікації). Текстова частина (реферат) подається в прозорих файлах та папці, копія прототипа та власний проект на одному аркуші А3, або на окремих аркушах, залежно від об'єму. (4 год.)

Виконати ескіз ювелірних прикрас (аксесуарів) даного костюма. Урахувати загальну стилістику, колорит, фактуру, пластику, сучасні тенденції ювелірного мистецтва. (2 год.)

ТЕМА 4 (4 год.). Створення композиції костюма (сценічного чи літературного образу).

Дослідити історію, розвиток та характеристику традиційного народного вбрання обраного регіону України. Текст та ілюстративний матеріал оформити у вигляді реферату в комп'ютерному варіанті.

Виконати кольорову копію (або декілька копій за потребою) обраного прототипа народного костюма. Звернути увагу та замалювати деталі та аксесуари ансамблю.

ТЕМА 5. (8 год.) Портрет з атрибутами професії.

Портрет з атрибутами професії. Виконати тематичну композицію – портрет з атрибутами професії на основі попередніх аудиторних (виконаних на індивідуальних заняттях) замальовок. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, інтер'єру фігури, портрету та окремих елементів

композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного об'єкту в кордонах зони «золотого перетину». (4 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу). Виконати оригінал. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (4 год.)

ТЕМА 6. (10 год.) Сюжетна композиція (жанрова).

Виконати сюжетно-тематичну композицію із студентського життя (навчання, відпочинок, спорт тощо) за вибором студента. Формат композиції не менше А3, матеріали та інструменти за вибором студента.

Ескізи творчої роботи виконати на папері А4 графітними олівцями, аквареллю, гуашшю. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон». (4 год.)

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала (А-3 ф.). Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (6 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль І	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	20	20
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	6	60
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25

Разом	-	110
Максимальна кількість балів:		110
Розрахунок коефіцієнта:		-
Екзамен:		-

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Модуль 1

ТЕМА 7 (1 год.). Замальовки сюжетної композиції.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на природі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Творча новизна композиційного вирішення теми – 2 б.
2. Змістові зв'язки елементів композиції – 1 б.
3. Гармонія кольорових плям – 1 б.
4. Вправність володіння технікою, загальне враження – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться у формі практичної роботи, яка має на меті перевірити практичні навички студентів виконувати завдання.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота відповідає завданню, оригінальна за композицією, охайна. Можливі незначні похибки в моделюванні форми.	21-25
Робота відповідає завданню, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17-20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір графічних прийомів.	13-16
Робота частково відповідає завданню, невдалий вибір графічних прийомів, значні технічні помилки.	9-12
Низький рівень виконання роботи. Невиразність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5-8
Робота не відповідає завданню, робота неохайна, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершена.	1-4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У 5 семестрі семестровий контроль з навчальної дисципліни «Композиція» навчальним планом не передбачений.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Модулі	Змістовий модуль I						
Назва модуля	Однофігурна композиція						
Кількість балів за модуль	126						
Лекції, прак.	1, 2, 3	4, 5, 6	7, 8, 9	10, 11	12, 13, 14, 15	16, 17, 18, 19, 20, 21	22
Теми лекцій							
Відвідування лекцій							
Практична робота	Композиція з динамічним рухом (10 балів за виконану роботу)	Замальовки динамічної композиції (10 балів за 10 замальовок)	Ескізний проект костюма (10 балів за виконану роботу)	Замальовки елементів костюма (10 балів за 10 замальовок)	Портрет з атрибутами професії. (10 балів за виконану роботу)	Сюжетна композиція. (10 балів за виконану роботу)	
Відвідування практичних занять	3 бала	3 бала	3 бала	2 бала	4 бала	5 балів	
Самостійна робота							П.6.2. (5 балів)
Форма контролю	МКР – 25 балів						
Підсумковий рейтинговий бал	110 балів						

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Зайцева В. І. Практика композиції: навчальний посібник. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 116 с.
2. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. – К.: Кондор, 2006. – 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
4. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
5. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М.М. Архітектурна композиція. Львів: «Львівська політехніка», 2011. 152 с.
2. Костенко Т. В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
3. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. К.: Мистецтво, 2000. 128 с.
4. Шевченко В. Я. Композиція плаката. Харків, 2007. 100 с.
5. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис. Київ : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 134 с.
6. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
7. Щербина В. Г. Практична композиція. Кривий Ріг : Октан-Прінт, 2008. 187 с.
8. Ковалев Ф. В. Золотий перетин в живописи. К.: Вища школа, 2000. 144 с.
9. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка. К.: Техніка, 2000. 224 с.

9. Додаткові ресурси:

1. Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу: <http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства>